

cesije izložen je materijal evropskih umetničkih epoha koji se zatekao na našem terenu.

ABSTRACT

The permanent display of the Museum of Applied Art in Belgrade

Angelina Folgić-Korjak

The exhibition of the permanent display of the Museum of Applied Art was opened to celebrate the 35th anniversary of the institution. It presents exhibits referring to a long period from the first Slavic settlements in the Balkans to the present. The continuity of space and time has been kept by an arrangement of sections as sequences of characteristic historical periods. Within the permanent display of foreign art material from European periods of art found in Yugoslavia has been presented under the title From the Gothic to the Art Nouveau.

The new permanent display of the Museum of Applied Art is open to the public until February 1985.

Zgrada u kojoj je smještena Galerija Antuna Augustinčića u Klanjcu (snimio: Nino Vranić)

Uz desetu obljetnicu Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu

Slavica Marković

Galerija Antuna Augustinčića, Klanjec

Primljeno: 7. 2. 1986.

Za života, još 10. veljače 1970. g. Antun Augustinčić potpisao je darovnicu kojom je sva svoja djela poklonio Skupštini općine Klanjec uz uvjet da se izgradi Galerija.

Sam je odabrao mjesto svojoj Galeriji unutar baroknog zida Franjevačkog samostana u Klanjcu, želeći time, svjesno ili nesvjesno, ukazati na bogato kulturno i umjetničko nasljeđe sredine koje seže od obitelji Erdödy u 17. stoljeću do Otona Ivekovića u 20. stoljeću.

Tako nas je Augustinčić doveo u povijesno središte Klanjca koje se formiralo istočno od kompleksa Franjevačkog samostana s crkvom, i koje je s vertikalom Frangešova spomenika Antunu Mihanoviću dobilo sve odlike gradskog trga. Na žalost zbog izgradnje Galerije grubo je razrušen stoljetni zid, koji je zatvarao skladnu urbanističku cjelinu, da bi Klanjec i Galerija bili povezani s auto-putom i šire otvoreni brojnim posjetiocima na putu za Kumrovec. Augustinčić je odabrao i radove za svoju Galeriju u Klanjcu, a arhitektonsko rješenje

povjerio svom zetu, arhitektu Anti Lozici, prof. na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Kad je Galerija bila završena, u nju je smjestio dvostruko veći broj djela nego što je to projektom zgrade bilo predviđeno pa se već na dan otvaranja, 4. svibnja 1976. g., govorilo da je za taj opus zgrada premale, te da je treba proširiti. I konačno, Augustinčić je izabrao rukovodstvo svojoj Galeriji, koje se svesrdno zalagalo da ga na najbolji znani način prezentira javnosti, da sačuva njegovo djelo i da ga smjesti u Klanjcu, no propustilo je da u Galeriju dovede bar jednog povijesničara umjetnosti koji će prikupljati dokumentaciju, obrađivati i stručno prezentirati njegov opus.

Sredinom 1980. g. imenovana sam za direktora Galerije. Budući da se galerijski prostor sastojao od tri međusobno povezane dvorane (240 m²), malog predvorja (12 m²), sobice (10 m²) i dva WC-a, bilo je potrebno zbog ispravne organizacije rada osigurati i ostale nužne prostore za dobro obavljanje djelatnosti. Tijekom proteklih pet godina ostvarili smo zacrtan plan i danas imamo:

1. radni prostor;
2. biblioteku otvorenog tipa;
3. studijski depo za kompletan opus;
4. salon za povremene izložbe;
5. »Anale Galerije«;
6. plakat, katalog stalnog postava i suvenire;

7. znatno poboljšani stalni postav;

8. stručni kadar i

9. zavičajnu zbirku, koju su nam na upravljanje predali franjevci.

1) Radni prostor i biblioteku s dokumentacijom uredili smo u prvom katu Singerove kuće, bivše klanječke apoteke, a Salon Galerije u njenom prizemlju. Skučenu sobicu u Galeriji namijenili smo kustosu i konačno pronašli dovoljno mjesta za dokumentaciju.

2) Biblioteka je formirana sa skromnim brojem knjiga, ali s planom da sistematski prikuplja literaturu vezanu uz djelo i ime Augustinčićevo i modernu umjetnost uopće, zatim kataloge i plakate izložbi. Tu su smještene fototeka, hemeroteka i inventarni omoti o svakom pojedinom djelu u posjedu Galerije. Postavljanjem stolica i stolica otvorili smo mogućnost rada zainteresiranim pojedincima, jer težnja nam je da u dogledno vrijeme ovdje ostvarimo mali dokumentacioni centar o umjetniku.

3) U Klanjcu je 1976. g. izgrađena Galerija ali ne i depo kao njen sastavni dio, pa je velik broj Augustinčićevih radova ostao u Majstorskoj radionici na Jabukovcu i u Glipoteci JAZU u Medvedgradskoj 2 u Zagrebu.

Nakon majstorove smrti 1979. g. Klanjec je tražio rješenja za smještaj svog velikog nasljeđa. Već 1981. pronašli smo suh, siguran i pristupačan prostor u južnom krilu prizemlja Franjevačkog samostana,

spomenika kulture i u nj smjestili 120 radova manjeg formata. Zauzvrat franjevcima preuzeli smo upravljanje, čuvanje, proučavanje ne-
tom osnovane Zavičajne zbirke.

Ovaj depo nije bio dostatan za gipsane odljeve monumentalnih spomenika pa smo tijekom 1985. g. ot-
kupili i obnovili zgradu starog klan-
nječkog kina. U ovoj za sve nas
važnoj akciji pomogla nam je Skup-
ština općine Klanjec, SIZ kulture
Klanjec, Drago Ulama, obrtnik iz
Kumrovca, a najvećim dijelom RSIZ
kulture.

Galerija je tako osigurala smještaj
svim djelima u Gliptoteci i na Ja-
bukovcu i dala još jedan prilog re-
vitalizaciji stare jezgre Klanjca.

4) Salon Galerije u prizemlju uprav-
ne zgrade je prostor za povremene
tematske izložbe, mjesto okuplja-
nja i sastajanja Klanjčana. Otvorili
smo ga s ciljem da proširimo mo-
gućnost pokazivanja Augustinčiće-
va djela, da izložbama i drugih ki-
para i slikara vezanih uz Augustin-
čića i Klanjec općenito obogatimo
kulturnu scenu sredine i, konačno,
da proširimo svoju djelatnost kroz
Malu likovnu radionicu.

Do danas smo opravdali da je taj
pothvat koristan i dokazali da je
Salon u staroj jezgri Klanjca prvi
živi poticaj revitalizaciji i da kultur-
no oživljuje gradski trg. Vidjet ćete
tu: Pejzaže Otona Ivekovića, Tita u
djelima Augustinčića, Malu plastiku
Želimira Janeša, Zagorske pej-

zaže Ede Kovačevića i Ernesta To-
maševića i djela mladih slikara s
temama vezanim uz ovaj kraj.

5) »Anale Galerije Antuna Augu-
stinčića« započeli smo izdavati
1981. g. s ciljem da budu godišnjak
Galerije i tribina preko koje će se
govoriti o Augustinčiću i njegovu
djelu, ali i o umjetnosti Klanjca op-
ćenito, o muzeološkim problemima
Galerije i novim koncepcijama. Da
bi objelodanili svoj rad i razvoj, o-
bjavljujemo i izvještaje o radu, (po
preporuci ICOM-a).

Stvorili smo prepoznatljiv izgled
(grafičko rješenje Roko Bolanča) i
jasnu koncepciju upravo takovih
»Anala« (do sada je izašlo pet bro-
jeva).

6) Stalni postav Galerije tijekom
proteklih godina znatno smo pobolj-
šali opredjeljivanjem za jedno te-
matski ograničeno prikazivanje Au-
gustinčićeva djela. U tri dvorane
Galerije prikazali smo tri teme du-
go prisutne u umjetnikovu opusu:

- 1 — intimnu plastiku,
- 2 — portretnu plastiku,
- 3 — spomeničku plastiku.

Dokumentacija o pojedinim djelima
je neobrađena i nepotpuna pa do
daljnega nećemo mijenjati koncepc-
ciju stalnog postava. Kad prikupi-
mo »svu« dokumentaciju, opredije-
lit ćemo se vjerojatno za kronološ-
ku ekspoziciju u kojoj će biti pri-
kazan i Klanjec 1900. i najranije fo-
tografije malog Tončeka s rodite-

ljima, fotografije iz doba školova-
nja, prve radove, dokumentaciju o
pojedinim spomenicima, fotografije
spomenika u javnim prostorima
i izbor djela iz fundusa Galerije.
Ovakav smišljen izbor fotografija
i skulptura dat kronološkim redo-
slijedom, cjelovito će predstaviti
razvojni put i opus ovog našeg is-
taknutog umjetnika.

Da bismo posjetiocima pružili tra-
žene informacije vezane uz djelo i
umjetnika, koristili smo tri opće-
poznata načina:

- 1 — usmeni, posredovanjem kus-
tosa;
- 2 — pismeni (pisani tekst u kuti-
jama koji se po upotrebi vraća)
— za đake,
— za odrasle,
— zatim tekst na engleskom i nje-
mačkom jeziku, prilagođen stra-
nim posjetiocima.

(Ovaj način informiranja uveli smo
prvi u Hrvatskoj 1980. g., iako je
općeprihvaćen i poznat u svijetu.)
3 — za manje grupe i pojedince is-
te tekstove smo snimili na priručni
kazetofon.

7) Nakon definiranja postava izdali
smo galerijski plakat a upravo iz-
lazi i katalog stalnog postava u po-
vodu 10. obljetnice Galerije.

Autor plakata je Roko Bolanča, a
autor fotografije Augustinčićeva
Dječaka je Nino Vranić iz Zagreba.
Roko Bolanča, graf. ing., oprema
naše »Anale«, kataloge izložbi i ka-
talog stalnog postava. To je zapra-
vo prvi katalog Galerije načinjen
nakon trećeg pročišćenja stalnog
postava.

Plaketu Galerije izradio je akadem-
ski kipar prof. Želimir Janeš. Na
licu plakete izvedene u bronci dat
je portret A. Augustinčića, a na na-
ličju prikaz Galerije u Klanjcu. Is-
ti motivi su na suvenirima: novči-
ću, privjesku i znački Galerije.

8) I konačno, imamo stručni kadar
koji sistematski prikuplja, proučava
i na povremenim izložbama prezen-
tira obrađenu građu. Direktor ko-
ordinira i organizira rad ustanove
a uz to obavlja stručne poslove (pri-
kupljanje dokumentacije, vođenje iz-
davačke djelatnosti, propagande,
postavljanje izložbi). Kustos radi na
prikupljanju dokumentacije, pripre-
manju izložbi, vodi biblioteku, foto-
teku, hemeroteku, knjigu inventara,
ulaza i izlaza, vodi pedagoško-an-
dragošku djelatnost Galerije.

Dio stalnog postava Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu (snimio: Nino Vranić)

Vodič kroz Galeriju je ujedno i blagajnik, a za vrijeme zimskih i proljetnih mjeseci organizira rad male likovne radionice. Ujedno obavlja propagandne poslove surađujući s turističkim agencijama.

9) Zavičajnu zbirku osnovali su franjevci, odnosno Hrvatska franjevačka provincija u Klanjcu i otvorili je pod tim imenom javnosti 20. lipnja 1981. g.

Iako su je zamislili kao zavičajnu, ona po svom sadržaju danas to nije jer sadrži slike (od 17. do 20. st.), skulpture (17. 18. i 19. st.), predmete umjetničkog obrta (18. i 19. st.), crkveno posuđe, rijetke knjige i dokumente o osnutku samostana, dakle nema sve one odjele koji su preduvjet za taj naziv. Budući da je cijelo prizemlje samostana gotovo neiskorišteno (jer ovdje žive i rade samo dva franjevca), zajednički planiramo sanaciju kako bi preuredili i proširili ovu Zbirku. Cilj je da po strožim muzeološkim kriterijima izložimo djela iz područja slikarstva i kiparstva i ostvarimo tako jednu Galeriju starije umjetnosti s Otonom Ivekovićem do A. Augustinčića, koji se ovdje rodio, E. Tomaševića i Ede Kovačevića koji su ovdje često boravili i stvarali.

Već početkom 1982. g. franjevci su nam prvotno radi svoje osnovne djelatnosti predali na upravljanje svoju Zbirku, a mi smo, samo nekoliko mjeseci kasnije uselili u prostran depo i tako riješili smještaj bar jednog dijela Augustinčićevih radova.

Kako su brojna djela uglavnom oštećena, a neka čak u vrlo lošem stanju, započeli smo plansku restauraciju i međumuzejsku suradnju s Muzejom za umjetnost i obrt u Zagrebu. Po listi prioriteta na redu su skulpture sv. Ivana Krstitelja i Apostola (djela iz 18. st.).

Realizacijom zacrtanog plana Galerija A. Augustinčića zauzela je četiri objekta u staroj jezgri:

- novoizgrađenu zgradu u voćnjaku Franjevačkog samostana,
- južno krilo samostana za Zbirku i depoom,
- bivšu Singerovu kuću s upravom, administracijom i bibliotekom na prvom katu i Salonom u prizemlju,
- zgradu bivšeg klanječkog kina preuređenu i temeljito obnovljenu za potrebe depoa.

Time smo ostvarili uvjete za dobar rad memorijala, a u Klanjcu stvo-

ri muzejsko središte. Jer ako se u Krapinu ide zbog arheologije, u Kumrovec zbog etnologije, u Stubicu zbog povijesti, u Klanjec se sigurno dolazi, a dolazit će se ubuduće još više, zbog umjetnosti.

ABSTRACT

On the occasion of the tenth anniversary of Antun Augustinčić's Gallery in Klanjec

Slavica Marković

This is a review of the Gallery's activities from its founding to the present day. The Gallery displays three thematic units of Antun Augustinčić's sculptures: intimate sculpture, portraits, and statues.

The Gallery has well developed activities which include exhibitions, publishing and research. At the moment new premisses are being adapted within the Local Collection of the Franciscan monastery. The space will be used for exhibitions of the works of artists from that area.

Djelo suvremene umjetničke prakse — problemi i iskustva postava

Vlastimir Kusik

Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku, Osijek

Primljeno: 2. 4. 1986.

Razvoj muzeja u smjeru različitih specijalističkih disciplina uvjetovao je i različite oblike edukacije stručnog kadra koji takovu muzejsku praksu treba stručno realizirati kako u muzejskom postavu, tako i ukupnom konceptu prezentacije određenog umjetničkog fenomena. Teorija i praksa muzeološke nauke mnogo je učinila da ti aspekti specifičnosti novih muzejskih disciplina dobiju odgovarajući tretman u edukaciji, čime je udovoljeno želji da različite probleme rješavaju različito obrazovani muzejski kadrovi. Najdalje se u tome otišlo u problematici klasične muzejske građe, dakle one građe koja ima definirane stilsko-morfološke karakteristike i, u skladu s tim, tehničko-tehnološke predispozicije. Za rješavanje tih problema željeni obrazovni nivo najčešće je spoj povijesti umjetnosti, općeg muzeološkog znanja, opća stručna znanja iz konzervacije i uže poznavanje jedne (tražene) povijesne ili povijesnoumjetničke discipline.

Način stjecanja ovih stručnih znanja i iskustava prolazi kroz uobičajene oblike edukacije: studij, specijalizacija, muzejska praksa i, iznad svega, samoobrazovanje uz tekuću praksu.

Postoje međutim problemi muzejske prakse, pa prema tome i načina edukacije muzejskog kadra, za čije rješavanje teško da se može naći odgovor u postojećim oblicima studija, muzeoloških specijalizacija, a vrlo je malo i ustanova gdje se stručnjak može studijski uputiti u problem kroz tekuću praksu. Radi se o problematici muzejskog (ili galerijskog) postava i prezentacije suvremene umjetnosti, umjetnosti što nastaje danas, a koja često zna imati tako posebne karakteristike, da je odluku o realizaciji potrebno donijeti odmah i posebno za date okolnosti. Takozvane »date okolnosti« su slijedeće — postaviti u muzejski (galerijski) prostor (koji je »tipičan« i nepromjenjiv) specifične umjetničke predmete. Ovi »specifični umjetnički predmeti« specifični su po svom stilsko-morfološkom karakteru, po čemu su umjetnički, i po svom predmetnom karakteru čime se predstavljaju kao muzeološki (galerijski) izložci karakterističnog specifikuma. Na primjeru izložbe **Primjeri primarnog i analitičkog slikarstva u Jugoslaviji** (autori J. Denegri, T. Brejc, V. Kusik; Galerija likovnih umjetnosti Osijek, 1982.) pokušat ću obrazložiti problematiku kako muzeološki promisliti (i realizirati) ovakvu izložbu i, u skladu s tim, koliko je aktualan problem edukacije muzejskog stručnjaka da bi ovakav problem riješio. Izložbom je predstavljeno 14 umjetnika sa 24 rada (postav u Osijeku). U katalogu izložbe tiskana su četiri teksta — veliki uvod (J. Denegri: **Primarno-analitičko, modusi slikarske prakse 70-tih godina**) i tri teksta kojima su predstavljene tri grupe jugoslavenskih slikara. K tome, u katalogu su tiskani bibliografija, tekstovi umjetnika i kronologija o ovom slikarstvu u Jugoslaviji. Sadržajno, želja je bila da se izložbom pokušaju sabrati prvi retrospektivni pogledi na tu vrstu umjetnosti u jugoslavenskim sredinama u kojima se pojavila. Termin **primarno i analitičko** predložen je kao obilježje određene slikarske prakse što se manifestirala u kompleksu umjetničkih zbivanja 70-tih godina.

»Karakter umjetničkog predmeta« na slikama primarnog ili analitič-